

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Cdo/127/2022
Identifikačné číslo spisu: 6718200503
Dátum vydania rozhodnutia: 22.06.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Holíč
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:6718200503.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne J.. V. Y., narodenej X. Q. XXXX, Ž., W. L. XX/XX, zastúpenej advokátskou kanceláriou Navrat & Partners, s.r.o., Bratislava - mestská časť Staré Mesto, Žilinská 7028/1, IČO: 50 075 501, proti žalovanej Strednej odbornej škole, Žarnovica, Bystrická 4, IČO: 00 891 827, zastúpenej advokátkou JUDr. Renátou Matejovou, Banská Bystrica, ul. Čsl. armády 25, IČO: 37 956 612, o zaplatenie 3 615,34 eura s prísl., vedenom na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 14Cpr/1/2018, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 8. októbra 2020 sp. zn. 16CoPr/2/2020, takto

rozhodol:

Návrh na prerušenie dovolacieho konania z a m i e t a.

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 8. októbra 2020 sp. zn. 16CoPr/2/2020 vo výroku II. a IV. zrušuje a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Rozhodnutie súdu prvej inštancie,
skutkový stav, argumentácia strán sporu

1. Okresný súd Zvolen (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 7. marca 2019 č. k. 14Cpr/1/2018-365 zastavil konanie v časti o zaplatenie sumy 205,26 eura s úrokom z omeškania vo výške 8,05 % ročne zo sumy 75,78 eura od 16. marca 2015 do zaplatenia, s úrokom z omeškania vo výške 8,05 % ročne zo sumy 129,48 eura od 11. apríla 2015 (výrok I.) a vo zvyšnej časti žalobu žalobkyne zamietol (výrok II.). Žalobkyni uložil povinnosť zaplatiť žalovanej náhradu trov konania v rozsahu 100 % do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu o určení výšky náhrady trov konania (výrok III.).

2. Žalobkyňa sa voči žalovanej domáhala zaplatenia sumy 3 615,34 eura s príslušenstvom, pričom

žalobu odôvodnila tým, že v pozícii zamestnanca uzavrela so žalovanou pracovnoprávny vzťah na základe pracovnej zmluvy č. 9/2009 z 24. augusta 2009 vo funkcii učiteľa odborných ekonomických predmetov. Žalovaná mala za to, že so žalobkyňou skončila pracovný pomer dňa 31. júla 2012 uplynutím doby, na ktorú bol dojednaný, pričom odo dňa 31. júla 2012 žalobkyňa prestala vyplácať akékoľvek nároky. Otázka, či došlo k skončeniu pracovného pomeru u žalovanej k 31. júlu 2012 bola posudzovaná v súdnom konaní vedenom pred Okresným súdom Žiar nad Hronom pod sp. zn. 4Cpr/3/2012 a súvisiacom odvolacom konaní pred Krajským súdom v Banskej Bystrici vedenom pod sp. zn. 17CoPr/4/2014. V týchto súdnych konaniach boli vydané súdne rozhodnutia, ktoré nadobudli právoplatnosť 10. februára 2015, a z ktorých vyplýva, že pracovný pomer žalobkyne u žalovanej trval aj po 31. júli 2012. Žalobkyňa tvrdila, že ešte počas súdneho konania vedeného pred Okresným súdom Žiar nad Hronom písomne dopytovala žalovanú, či by mohla nastúpiť do práce podľa pracovnej zmluvy zo dňa 24. augusta 2009, a teda pokračovať v práci. Súčasne žalovanej oznámila, že trvá na ďalšom zamestnávaní. Žalovaná napriek tomuto žalobkyňu neumožnila pokračovať v práci a listom z 21. augusta 2013 žalobkyňu oznámila, že jej neumožní vykonávať prácu podľa pracovnej zmluvy. Pracovný pomer žalobkyne u žalovanej trval až do 16. marca 2015, kedy platne so žalovanou skončila pracovný pomer vlastným úkonom, a to okamžitým skončením pracovného pomeru. Túto skutočnosť potvrdil aj rozsudok Okresného súdu Žiar nad Hronom vydaný v súdnom konaní vedenom pod sp. zn. 4Cpr/3/2015. Napriek všetkým týmto okolnostiam žalovaná odmietla žalobkyňu prideľovať prácu a to aj v období od 1. januára 2015 do 16. marca 2015. Svojevoľne žalobkyňu neumožnila pracovať, čím jej vytvorila prekážky v práci, pričom jej dobrovoľne neuhradila náhradu mzdy za toto obdobie. Žalobkyňa si preto v spore uplatnila nárok na náhradu mzdy za obdobie trvania pracovného pomeru u zamestnávateľa od 1. januára 2015 do 16. marca 2015, a to v čiastke 1 737,41 eura. Nárok na náhradu mzdy za iné predchádzajúce obdobie bol tiež „prejudikovaný“ už v právoplatne ukončenom konaní Okresného súdu Žiar nad Hronom vedenom pod sp. zn. 20Cpr/2/2015. Okrem žalovanej istiny s príslušenstvom si žalobkyňa uplatnila aj ďalší nárok v podobe náhrady mzdy za nevyčerpanú dovolenku za celý kalendárny rok 2014 a za pomernú časť roka 2015, vzhľadom k tomu, že k ukončeniu pracovného pomeru u žalovaného došlo z jej strany dňa 16. marca 2015 a tento nárok vyčíslila na sumu 1 877,93 eura. V priebehu konania žalobkyňa vzala späť žalobu o zaplatenie sumy 205,26 eura s príslušenstvom, pričom súd prvej inštancie v tejto časti konanie zastavil. 2.1. Súd prvej inštancie vykonaným dokazovaním, najmä výsluchom žalobkyne, zistil, že pre žalovanú od 1. januára 2015 do 16. marca 2015 nevykonávala žiadnu prácu, od 3. marca 2015 do 16. marca 2015 bola PN, dňa 1. januára 2015 nastúpila na výkon práce u SOŠ Nitra, kde bola prijatá na zastupovanie pedagogického zamestnanca počas jeho PN. Vykonávala prácu učiteľky, avšak aj ďalšie administratívne práce. Do práce chodila podľa toho, ako to potrebovala škola, pričom do práce chodila i počas PN. Žiadne nemocenské dávky jej však neboli vyplatené. Od 17. marca 2015 bola prijatá do pracovného pomeru u SOŠ Nitra na výkon práce pedagogického zamestnanca na základe pracovnej zmluvy a jej pracovný pomer skončil 31. augusta 2015. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa § 142 ods. 1 až 3, § 134 ods. 1 až 3, § 144a ods. 1, § 116 ods. 1 až 3 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákonník práce“). Dospel k záveru že pracovný pomer žalobkyne u žalovanej trval do 16. marca 2015 a za obdobie od 1. januára 2015 do 16. marca 2015 jej zamestnávateľ nevyplácal mzdu v sume jej priemerného zárobku. Žalobkyňa však mala v období od 1. januára 2015 do 16. marca 2015 uzatvorenú dohodu o vykonaní práce so zamestnávateľom SOŠ gastronómie a cestovného ruchu Nitra podľa § 226 Zákonníka práce. Medzi týmto zamestnávateľom a žalobkyňou síce nedošlo k vzniku pracovného pomeru, došlo však k vzniku pracovnoprávneho vzťahu, pre ktorý je charakteristické, že pracovný záväzok zamestnanca má formu pracovnej úlohy. Žalobkyňa u nového zamestnávateľa, resp. ďalšieho zamestnávateľa, plnila pracovnú úlohu takmer každý pracovný deň. Podľa dohody o vykonaní práce žalobkyňa síce u ďalšieho zamestnávateľa v posudzovanom období nepracovala na plný pracovný úväzok, ale keďže jej pracovná doba sa časovo nevyhnutne prekrývala s pracovnou dobou podľa pracovnej zmluvy u žalovanej, z týchto dôvodov nemohla vykonávať prácu pre žalovanú, a teda prekážka v práci u žalovanej vznikla na strane žalobkyne. Priznanie náhrady mzdy by v takomto prípade bolo v rozpore s dobrými mravmi už aj preto, že žalobkyňa mala za posudzované obdobie od tohto ďalšieho zamestnávateľa vyplatenú mzdu, ako to vyplýva z mzdových listov žalobkyne, v čistom v mesiaci január 2015 v sume 453,75 eura, v mesiaci február vo výške 528,83 eura a v mesiaci marec 2015 vo výške 526,36 eura. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní prihliadol aj na ďalší

dôkaz, ktorý v konaní predložila samotná žalobkyňa, a to na výzvu žalovanej na nástup žalobkyne do práce zo dňa 18. februára 2015 (žalobkyni preukázateľne doručenú), ktorou žalovaná žalobkyňu vyzvala na nástup do práce a plnenie pracovných povinností, najneskôr 3. marca 2015. Žalobkyňa síce od 3. marca 2015 nastúpila na PN, ktorá trvala do 15. marca 2015, ale ani táto PN žalobkyne nebola prekážkou na nástup na výkon práce u žalovanej dňa 3. marca 2015, keďže i počas trvania tejto PN vykonávala prácu fyzickou prítomnosťou na pracovisku v rozsahu niekoľkých hodín u ďalšieho zamestnávateľa, ktorým bola SOŠ gastronómie a cestovného ruchu Nitra. Súd prvej inštancie konanie žalobkyne vyhodnotil ako konanie v rozpore s dobrými mravmi, keď napriek tomu, že bola práceneschopná, vykonávala prácu pre ďalšieho zamestnávateľa a nenastúpila na výkon práce u žalovanej podľa pracovnej zmluvy. Takéto konanie súd prvej inštancie považoval za zneužitie práva zo strany žalobkyne, a preto výkon práva žalobkyne, aj keď formálne v súlade so zákonom, považoval len za zdanlivý výkon práva, ktorého účelom bola snaha poškodiť druhého účastníka právneho vzťahu. Žalobkyni nepriznal okrem náhrady mzdy za žalované obdobie ani náhradu mzdy za nevyčerpanú dovolenku za rok 2014 a pomernú časť roka 2015 v čiastke 1 802,15 eura. V tejto súvislosti poukázal o. i. na to, že žalobkyňa v danom období neodpracovala zákonný počet dní, pričom nepridelovanie práce počas trvania súdneho sporu nie je prekážkou v práci, ktorá by sa na účely dovolenky posudzovala ako výkon práce v zmysle § 144a Zákonníka práce. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

Rozhodnutie odvolacieho súdu

3. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 8. októbra 2020 sp. zn. 16CoPr/2/2020 odmietol návrh žalobkyne na prerušenie konania (výrok I.), potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým súd prvej inštancie žalobu zamietol v časti o nároku na náhradu mzdy a vo výroku o náhrade trov konania (výrok II.) a vyslovil, že rozsudok súdu prvej inštancie zostáva vo zvyšnej časti nedotknutý (výrok III.). Žalobkyni uložil povinnosť nahradiť žalovanej náhradu trov odvolacieho konania (výrok IV.).

3.1. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s dôvodmi napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorý pri rozhodovaní vychádzal z dostatočne zisteného skutkového stavu, z ktorého vyvodil aj správne právne závery, pričom odvolací súd nezistil ani žiadne také procesné pochybenie súdu prvej inštancie, v dôsledku ktorého by bolo odňaté právo žalobkyne konať pred súdom. Súd prvej inštancie v rozsudku podrobne opísal skutkový stav veci, citoval ustanovenia právnych predpisov, na základe ktorých vec právne posúdil a jeho právne posúdenie odvolací súd považoval za správne. Aj podľa názoru odvolacieho súdu žalobkyni nevznikol nárok na náhradu mzdy za žalované obdobie z tých dôvodov, ktoré uviedol v odvolaní napadnutom rozsudku okresný súd a podľa názoru odvolacieho súdu nebolo potrebné uvádzať ďalšie dôvody na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia. Aj odvolací súd žalobkyňou uplatnený nárok na náhradu mzdy za žalované obdobie považoval za zneužitie práva zo strany žalobkyne. V konaní nebol ani dôvod na vypočutie žalobkyňou navrhnutého svedka, ktorého výpoveď by nebola schopná spochybníť súdom prijaté závery, zmeniť skutkový stav ani právne posúdenie veci.

3.2. Vo vzťahu k návrhu žalobkyne nepokračovať v konaní do právoplatnosti rozhodnutia Centra právnej pomoci o pridelení jej advokáta, odvolací súd poukázal, že súd prvej inštancie konanie prerušil uznesením č. k. 14Cpr/1/2018-461 z 20. decembra 2019, avšak uznesením č. k. 14Cpr/1/2018-473 zo 6. marca 2020 rozhodol o pokračovaní v konaní z dôvodu, že správne konanie vedené Centrom právnej pomoci, kancelária Žiar nad Hronom, č. spisu KaZH/1362/2020 (pôvodne KaZH/19502/2019), bolo zastavené. Konanie bolo zastavené vzhľadom k tomu, že na výzvu správneho orgánu účastník konania v ním určenej lehote neodstránil nedostatky svojho podania a bol o možnosti zastavenia konania poučený. Odvolací súd len samotnú skutočnosť, že žalobkyňa v čase pojednávania nebola právne zastúpená, nepovažoval za dôležitý dôvod, pre ktorý by bolo možné konanie pred súdom prerušiť. S poukazom na ust. § 164 CSP odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že konanie o žiadosti žalobkyne o poskytnutie právnej pomoci je správnym konaním, v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu (otázka právneho zastúpenia žalobkyne), avšak toto správne konanie už bolo zastavené tak, ako to skonštatoval okresný súd v dôvodoch uznesenia č. k. 14Cpr/1/2018-473 zo 6.

marca 2020. Toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 19. februára 2020. Návrh žalobkyne na prerušenie konania (označený ako návrh, aby súd v procese v tejto veci nepokračoval) preto odvolací súd odmietol.

3.3. Odvolací súd ako vecne správny potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie aj vo výroku o náhrade trov konania, o ktorom súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP podľa zásady pomeru úspechu vo veci. Rozsudok vo výroku, v ktorom súd prvej inštancie konanie v časti o zaplatenie sumy 205,26 eura s príslušenstvom zastavil a o výroku, ktorým okresný súd zamietol žalobu v časti o náhrade mzdy za nevyčerpanú dovolenku, zostal ako odvolaním nenapadnutý nedotknutý. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 2 CSP.

Dovolanie a argumentácia procesných strán

4. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z ust. § 420 písm. a) a f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP. Navrhla, aby dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj rozsudok súdu prvej inštancie a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, a aby jej priznal náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %. Zároveň žiadala, aby dovolací súd vyjadril názor, že konanie žalobkyne nebolo konaním v rozpore s dobrými mravmi. Navrhla tiež odklad právoplatnosti a vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.

4.1. Žalobkyňa v dovolaní namietala, že si od momentu podania žaloby (vrátane jej spisania) uplatňovala svoje právo byť v súdnom konaní zastúpená odborne spôsobilým advokátom z dôvodu, že pre absenciu právnického vzdelania sama nie je spôsobilá dostatočne účinne hájiť svoje práva. Súd prvej inštancie ani odvolací súd vôbec nevzali do úvahy oprávnené požiadavky žalobkyne byť v konaní zastúpená advokátom, a tým zabezpečiť priblíženie sa k rovnosti postavenia strán pred súdom, pričom žalovaná (v silnejšom postavení) bola advokátom zastúpená nepretržite. Namietala, že odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny, neprihliadal na žalobkyňou uvádzané dôvody a ani na mimoriadny dôvod, že bola okolnosťami a plynutím lehôt prinútená podať odvolanie sama, bez advokáta, bez právnej pomoci, hoci takú pomoc trvale požadovala. Odvolanie chcela doplniť a hoci si uplatňovala právo byť v procese (aj pri spísaní odvolania, následne v odvolacom konaní) zastúpená advokátom, a preto navrhovala aj konanie prerušiť, súdy jej návrhu bez relevantného zákonného dôvodu a bez riadneho odôvodnenia nevyhoveli. Žalobkyňa od začiatku prezentovala, že nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu, pretože sama nemá právnické vzdelanie ani nie je známa právnej problematiky súdeného prípadu. Poukazovala na nezákonný postup Centra právnej pomoci, pre ktorý podala na Krajskom súde v Banskej Bystrici správnu žalobu, o ktorej v čase podania dovolania ešte nebolo rozhodnuté. Namietala, že jej právo na spravodlivý proces, vrátane práva na zastúpenie advokátom, nemôže byť ničím obmedzované, sama sa ho ničím nevzdala, transparentne sa ho domáhala a toto právo jej bolo preukázateľne odňaté. Strana (naviac tá v slabšom postavení) má právo byť zastúpená v celom súdnom procese a uplatnenie tohto práva jej má byť súdom zabezpečené počas celého súdneho procesu. Hoci súd prvej inštancie mal po vyhlásení rozsudku voči žalobkyňi ako slabšej strane sporu zvýšenú poučovaciu povinnosť v zmysle § 316 a nasl. CSP, o jej procesných právach ju dostatočne nepoučil.

4.2. Dovolateľka ďalej v dovolaní namietala, že odvolací súd rozhodol bez nariadenia pojednávania, nevykonal žiadne doplnujúce dokazovanie a považoval za dostačujúce to, čo sa preukázalo pred súdom prvej inštancie. Súdy zo správne zistených skutkových okolností vyvodili nesprávne, zmätočné skutkové závery. Súdy nevykonali výsluch žalobkyňou navrhovaného svedka, ktorý mal preukázať diskriminačné konanie žalovanej voči žalobkyňi. Odvolací súd sa vôbec nezaoberal dôležitými dôvodmi žalobkyňou podaného odvolania a odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu je neprípustne formálne. Dovolateľka v odvolaní poukázala na vecné aj procesné chyby, nepresnosti a pochybenia súdu prvej inštancie, ale odvolací súd sa týmito vytykanými chybami v postupe súdu prvej inštancie vôbec nezaoberal. V odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu navyše absentuje presná spisová značka rozhodnutia, o ktoré odvolací súd oprel svoje závery a nie je jednoznačne známa ani právna kvalifikácia, na základe ktorej súdy návrh žalobkyne zamietli. V konaní podľa žalobkyne nebola rešpektovaná zásada rovnosti zbraní, pretože dovolateľka nemala rovnakú možnosť vyjadriť sa k veci, k vykonanému dokazovaniu, k priebehu konania a k vyjadreniam protistrany, lebo nemá právnické vzdelanie a

objektívne nemala možnosť zariadiť, aby ju zastupoval advokát. Súdny navyše v predmetnom konaní rozhodli rozdielne oproti svojmu predchádzajúcemu rozhodnutiu v konaní vedenom na súde prvej inštancie pod sp. zn. 14Cpr/13/2017, pričom sa vôbec nezmenili skutkové okolnosti a právny základ. Rozhodnutie preto považovala za vadné, nepredvídateľné, ktoré zbavilo žalobkyňu právnej istoty nadobudnutej rozhodnutím v totožnej, právoplatne skončenej veci na tom istom súde a u toho istého sudcu.

4.3. K dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP žalobkyňa uviedla, že pri rozhodovaní odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie došlo k nesprávnej interpretácii § 142 ods. 3 Zákonníka práce. Hoci sa dovolací súd už viackrát zaoberal otázkou náhrady mzdy z titulu neplatného skončenia pracovného pomeru podľa § 79 ods. 1 Zákonníka práce, dovolateľka mala za to, že náhrada mzdy podľa § 142 ods. 3 Zákonníka práce je sankciou rovnakého významu voči zamestnávateľovi, rozdielny je iba právny dôvod nároku. Preto je možné prihliadať na výklad tejto sankcie v judikatúre dovolacieho súdu striktnie iba ako "náhrady mzdy od zamestnávateľa", teda iba ako charakteru plnenia, a to potom aj v prípadoch, ak sa to týka nároku plnenia z (iného) právneho titulu. Odvolací súd sa odklonil od rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/6/2008, v zmysle ktorého si nároky náhrady mzdy (z iného dôvodu než z neplatného skončenia pracovného pomeru) nemožno zamieňať a tieto sa navzájom vylučujú. Žalobkyňa tiež argumentovala odklonom odvolacieho súdu od rozhodnutí dovolacieho súdu pod sp. zn. 4Cdo/9/2009 a sp. zn. 3Cdo/36/2019. Podľa dovolateľky bolo uplatnenie náhrady mzdy pre prekážky v práci na strane zamestnávateľa jej právom vyplývajúcim zo zákona a toto právo nie je obmedzené ani skutočnosťou, že začala pracovať u iného zamestnávateľa podľa dohody o vykonaní práce, pretože jej to zákon nezakazuje. V dovolaní položila otázku: „či je zneužitím práva zo strany zamestnanca, ak tento uplatňuje náhradu mzdy podľa ust. § 142 ods. 3 Zákonníka práce v čase, keď má zároveň uzavretú dohodu o vykonaní práce u iného zamestnávateľa.“ Poukázala na to, že odvolací súd sa v tejto súvislosti odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyjadrenej napr. v rozhodnutiach sp. zn. 6Cdo/157/2010 alebo 6Cdo/100/2016. Zároveň uviedla, že v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nenašla judikát, ktorý by sa priamo zaoberal otázkou nároku na náhradu mzdy zamestnanca v zmysle § 142 ods. 3 Zákonníka práce, preto uplatnila aj dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

4.4. Súdny chybné interpretovali ust. Zákonníka práce, pretože žalovanú náhradu mzdy nepožali presne ako náhradu mzdy pre prekážku v práci podľa § 142 ods. 3 Zákonníka práce, ale nesprávne ako náhradu mzdy vyplývajúcu z neplatného skončenia pracovného pomeru (§ 79 ods. 1, 2 Zákonníka práce), pri ktorom platí moderačné oprávnenie súdu náhradu mzdy znížiť alebo prípadne (v niektorých prípadoch) nepriznať. Dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolateľka vymedzila aj otázkami: 2/ „či je zneužitím práva zo strany zamestnanca a konaním v rozpore s dobrými mravmi, ak tento v čase vystaveného potvrdenia o dočasnej pracovnej neschopnosti po niekoľkých dňoch liečenia nastúpi na výkon práce u zamestnávateľa“ a 3/ „či je konaním v rozpore s dobrými mravmi v zmysle ust. Zákonníka práce, ak zamestnanec nenastúpi na výkon práce u zamestnávateľa po jeho výzve, ktorý pred tým zamestnancovi dlhú dobu vedome robil prekážky v práci a preto ten v rovnakom čase (v čase žiadaného nástupu) pracoval u náhradného zamestnávateľa podľa Dohody o vykonaní práce“.

4.5. V závere dovolania žalobkyňa poukázala na existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa, pre ktoré súdy nemali žalovanej priznať náhradu trov konania. Uviedla, že je v hmotnej núdzi, do ktorej sa dostala bez svojho zavinenia a spor bol vyvolaný konaním bývalého zamestnávateľa. Žiadala, aby dovolací súd, pokiaľ nevyhovie dovolaniu v celom rozsahu, rozhodol tak, že žiadnej strane neprizná náhradu trov dovolacieho konania a napadnuté rozhodnutie zmení tak, že žiadnej strane neprizná náhradu trov odvolacieho konania, ani trov konania pred súdom prvej inštancie. Zároveň navrhla odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia, ako aj žiadala prerušiť konanie do času, keď si bude môcť ustanoviť riadneho zástupcu, resp. do právoplatného rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní o správnej žalobe vedenom pod sp. zn. 24S/26/2020.

5. Žalovaná v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne navrhla, aby dovolací súd dovolanie žalobkyne odmietol a žalovanej priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Posúdenie vecí dovolacím súdom

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu - žalobkyňa, v neprospech ktorej bolo rozhodnuté, zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), pričom najskôr skúmal, či je dôvodný návrh žalobkyne na prerušenie dovolacieho konania.

7. Z obsahu dovolania žalobkyne vyplynul návrh na prerušenie dovolacieho konania do času, kým si žalobkyňa bude môcť ustanoviť riadneho právneho zástupcu do konania resp. do právoplatného rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 24S/26/2020.

8. Najvyšší súd návrhu žalobkyne na prerušenie konania nevyhovel a tento zamietol, pretože správne konanie vedené Centrom právnej pomoci, kancelária Žiar nad Hronom, č. spisu KaZH/1362/2020 (pôvodne KaZH/19502/2019), bolo 19. februára 2020 právoplatne zastavené a žalobkyňa v konaní neprekázala, že by Krajský súd v Banskej Bystrici právoplatnosť predmetného rozhodnutia v konaní o správnej žalobe odložil. Nakoľko žalobkyňou uvádzaný dôvod prerušenia nenapĺňa znaky žiadneho z dôvodov pre obligatórne prerušenie konania podľa § 162 resp. § 163 CSP, najvyšší súd skúmal existenciu dôvodov pre prerušenie konania v zmysle § 164, pričom dôvod pre taký postup v prejednávanej veci nezhliadol.

9. Podľa § 164 CSP, ak súd neurobí iné vhodné opatrenia, môže konanie prerušiť, ak prebieha súdne alebo správne konanie, v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu, alebo ak súd dal na také konanie podnet.

10. Podľa § 193 CSP je súd viazaný rozhodnutím ústavného súdu o tom, či určitý právny predpis nie je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavným zákonom alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná. Súd je tiež viazaný rozhodnutím ústavného súdu alebo Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré sa týkajú základných ľudských práv a slobôd. Ďalej je súd viazaný rozhodnutím príslušných orgánov o tom, že bol spáchaný trestný čin, priestupok alebo iný správny delikt postihnutelný podľa osobitného predpisu, a o tom, kto ich spáchal, ako aj rozhodnutím o osobnom stave, vzniku alebo zániku spoločnosti.

11. Podľa § 194 ods. 1 CSP, otázku, o ktorej má právomoc rozhodovať iný orgán verejnej moci ako orgán podľa § 193 (t. j. orgán správny či trestný - pozn. dovolacieho súdu), môže súd posúdiť sám, nemôže však o nej rozhodnúť. V zmysle ods. 2 citovaného ustanovenia, ak bolo o otázke podľa odseku 1 rozhodnuté, súd na také rozhodnutie prihliadne a vysporiada sa s ním v odôvodnení rozhodnutia.

11.1. V prípade, ak o prejudiciálnej otázke bolo príslušným orgánom právoplatne rozhodnuté (tak, ako je tomu v prejednávanej veci), je v zásade žiaduce, aby súd z takéhoto rozhodnutia vychádzal. Len v odôvodnených prípadoch môže súd, v zmysle generálnej klauzuly zákazu odmietnutia spravodlivosti, ultima ratio pristúpiť k vlastnému posúdeniu vecí a ku korekcii záverov iných kompetentných orgánov (k tomu bližšie pozri Števček, M. Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Cívlný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 735 -736). Obsah spisu však dovolaciemu súdu nedal podklad pre odlišné závery, než boli vyslovené v rozhodnutí správneho orgánu. Vzal pritom do úvahy aj obsah upozornenia prokurátora (pozri č. l. 652 spisu), na ktorý poukázala žalobkyňa v podaní, ktorým v lehote na podanie dovolania svoje dovolanie doplnila.

12. Dovolací súd ďalej skúmal prípustnosť podaného dovolania, pričom dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je nielen prípustné, ale tiež dôvodné, a preto je potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP). K tomu dovolací súd uvádza nasledovné:

13. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (rozhodnutia najvyššieho súdu, sp. zn. 2Cdo/165/2017, 3Cdo/14/2017, 4Cdo/157/2017, 5Cdo/155/2016,

8Cdo/67/2017, 9Cdo/72/2020).

14. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (3Cdo/42/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 8Cdo/99/2017, 9Cdo/72/2020).

15. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je skôr reštriktívny výklad (1Cdo/26/2017, 2Cdo/154/2017, 3Cdo/42/2017, 5Cdo/12/2017, 7Cdo/163/2017, 8Cdo/73/2017, 9Cdo/72/2020).

16. Vyššie naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

17. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

18. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

19. V danom prípade dovolateľka prípustnosť dovolania vyvodzovala v prvom rade z § 420 písm. c) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník.

20. Citované ustanovenie dopadá na procesnú situáciu, v ktorej musia byť kumulatívne splnené obidve podmienky z neho vyplývajúce, a to, že procesnou stranou bol ten, a/ kto nemal spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a b/ za koho nekonal (hoci mal) zákonný zástupca alebo procesný opatrovník.

20.1. Každý môže pred súdom samostatne konať v rozsahu, v akom má spôsobilosť na právne úkony (§ 67 CSP). Toto ustanovenie upravuje oprávnenie určitého subjektu samostatne pred súdom konať, t. j. realizovať v civilnom konaní jednotlivé procesné úkony. Len samotná skutočnosť, že žalobkyňa (spôsobilá na právne úkony v plnom rozsahu) sa pre absenciu právnického vzdelania subjektívne necíti byť spôsobilá samostatne konať pred súdom bez ďalšieho znaky vady zmätočnosti v zmysle § 420 písm. c) CSP nenaplnia.

21. K uplatnenému dovolaciemu dôvodu je potrebné uviesť, že tento dôvod sa vzťahuje na procesnú podmienku konania týkajúcu sa procesnej spôsobilosti strany v spore. Procesná spôsobilosť fyzickej osoby je totožná so spôsobilosťou na právne úkony v zmysle § 8 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“), podľa ktorého spôsobilosť fyzickej osoby vlastnými právnymi úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti vzniká v plnom rozsahu plnoletosťou.

21.1. Pokiaľ dovolateľka existenciu vady zmätočnosti v zmysle § 420 písm. c) CSP odvodzovala z absencie právneho zastúpenia, táto skutočnosť je pre posúdenie procesnej spôsobilosti irelevantná, rovnako ako aj vyjadrenia žalobkyne, že nie je resp. sa necíti byť spôsobilá dostatočne účinne hájiť svoje práva, keďže nemá právnické vzdelanie. Z obsahu spisu, ani z dovolania žalobkyne nevyplýva, že by strana - žalobkyňa ako fyzická osoba nemala v spore procesnú spôsobilosť a táto procesná podmienka konania nebola v spore žiadnym spôsobom spochybnená.

22. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že k žalobkyňou namietanej procesnej vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. c) CSP nedošlo a jej dovolanie nie je podľa tohto ustanovenia prípustné, preto najvyšší súd v tejto časti dovolanie žalobkyne podľa § 447 písm. c) CSP odmietol.

23. Dovolaťka ďalej prípustnosť dovolania vyvodzovala aj z ust. § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

24. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

25. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie dovolateľky, že v konaní došlo k ňou tvrdenej vade zmätočnosti, pričom takúto vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu nezistil.

26. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

27. Žalobkyňa namietajú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP oprela o tvrdenie, že odvolací súd rozhodol bez nariadenia pojednávania, nevykonala žiadne doplňujúce dokazovanie, jeho rozhodnutie je nedostatočne odôvodnené (nepreskúmateľné), ako aj o to, že v konaní nebola rešpektovaná zásada rovnosti strán. Argumentovala tiež odňatím práva na spravodlivý proces v kontexte odňatia práva na zastúpenie advokátom.

28. Pokiaľ dovolateľka namietala, že odvolací súd rozhodol bez nariadenia pojednávania, dovolací súd poukazuje na zákonnú úpravu CSP. Podľa § 384 ods. 1 CSP odvolací súd sám zopakuje dokazovanie v potrebnom rozsahu, ak má za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k

nesprávnym skutkovým zisteniam. Podľa § 384 ods. 2 a 3 CSP odvolací súd môže doplniť dokazovanie vykonaním ďalších dôkazov navrhnutých stranou, ak ich napriek návrhu strany nevykonal súd prvej inštancie a tiež za podmienok podľa § 366 CSP (a/ ak sa týkajú procesných podmienok, b/ ak sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, c/ ak má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, d/ ak ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie). Podľa § 385 ods. 1 CSP odvolací súd je povinný nariadiť pojednávanie na prejednanie odvolania iba v dvoch prípadoch, a to a/ ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ ak si to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

29. O tom, či je potrebné vo veci zopakovať alebo doplniť dokazovanie a či skutkový stav veci bol zistený správne a dostatočne a v závislosti od toho nariadiť pojednávanie, rozhoduje výlučne odvolací súd. V danom prípade sa odvolací súd stotožnil so skutkovými závermi súdu prvej inštancie, keď súd prvej inštancie vo veci vykonal potrebné dokazovanie (pozri bod 14. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu), preto je na mieste záver odvolacieho súdu, že nemal dôvod dokazovanie zopakovať alebo doplniť (§ 384 ods. 1 CSP). Odvolací súd existenciu podmienok pre doplnenie dokazovania nezistil (§ 384 ods. 2, 3 CSP) a nemal za preukázané splnenie zákonných podmienok pre nariadenie pojednávania v zmysle § 385 ods. 1 CSP, preto dovolací súd konštatuje, že rozhodnutie o veci bez nariadenia pojednávania bolo postupom odvolacieho súdu, ktorý sa zákonu nepriečil (§ 385 ods. 1 CSP). Nepodstatná je preto námietka žalobkyne, že odvolací súd rozhodol bez nariadenia pojednávania.

30. Dovolací súd ďalej poukazuje na to, že hodnotenie skutkových okolností, na ktoré odvolací súd pri svojich úvahách vzal zreteľ, dovolaciemu prieskumu nepodlieha. Pokiaľ dovolateľka, vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ust. § 420 písm. f) CSP, namietala, že odvolací súd nevykonal žiadne doplňujúce dokazovanie a považoval za dostatočné to, čo sa preukázalo pred súdom prvej inštancie, najvyšší súd uvádza, že nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (v tomto smere najvyšší súd poukazuje na naďalej opodstatnené závery vyjadrené v judikátoch R 37/1993 a R 125/1999, R 42/1993, R 6/2000, ako aj na rozhodnutia 1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017, 8Cdo/187/2017, 9Cdo/159/2022). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval už ústavný súd, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neutržateľnosti (II. ÚS 465/2017). Výnimkou sú iba rôzne závažné deficity v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), prípadne konajúcimi súdmi svojvoľné, neutržateľné alebo v zrejmom omyle prijaté skutkové závery, ktoré by popreli zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Z preskúmania obsahu spisu však nevyplýva, že by k takémuto prípadu závažných deficitov v dokazovaní došlo, naopak odvolací súd sa vysporiadal aj s návrhom žalobkyne na vypočutie svedka (pozri bod 14. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu v spojení s bodom 68. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, na ktoré rozhodnutia je potrebné nazerať ako na jeden celok).

31. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018).

32. Žalobkyňa vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP namietala aj skutkové závery, tvrdiac, že súd prvej inštancie a odvolací súd v konaní správne zistili skutkové okolnosti prípadu, ale z nich vyvodili nesprávne, zmätočné, skutkové závery, následkom čoho je nesprávne právne

posúdenie veci. K tomu dovolací súd uvádza, že z hľadiska namietanej zmätočnostnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel, nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie veci túto vadu zmätočnosti nezakladá (R 24/2017); tento právny záver považuje za ústavnoprávne akceptovateľný i ústavný súd (I. ÚS 61/2019).

33. Rovnako nemožno prisvedčiť ani tvrdeniam žalobkyne, že jej v dôsledku okolnosťami vyvolanej nerovnosti sporových strán mala byť spôsobená ujma na jej právach a že jej mal súd ako strane svojim nesprávnym procesným postupom znemožniť, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva žalobkyne na spravodlivý proces.

34. Dovolateľka nerovnosť postavenia sporových strán vyvodzovala z absencie právneho zastúpenia, opierajúc sa o tvrdenia, že žalovaná bola v priebehu celého súdneho konania zastúpená advokátom a žalobkyňa, napriek tomu, že sa odbornej právnej pomoci trvalo domáhala, advokáta nemala. Namietala, že súdy napriek jej návrhom na prerušenie konania postupovali v konaní ďalej, akoby procesné postavenie žalobkyne bolo bez chyby. Ďalej tvrdila, že v konaní nemala rovnakú možnosť vyjadriť sa k veci, k vykonanému dokazovaniu, k priebehu konania a k vyjadreniam protistrany, pretože nemala právnické vzdelanie a objektívne nemala možnosť zariadiť, aby ju zastupoval advokát. Mala za to, že jej námietky a žiadosti o prerušenie konania boli oprávnené a procesný postup odvolacieho súdu, ktorý návrh žalobkyne na prerušenie konania vo výroku I. napadnutého rozsudku odmietol, bol arbitrárny a bez záujmu zabezpečenia rovnováhy postavenia strán. K tomu dovolací súd uvádza nasledovné:

35. Právo na právnu pomoc v konaní pred súdom nie je absolútne. Každá zo sporových strán je oprávnená dať sa v konaní pred súdom zastupovať. Ide o subjektívne právo, ktoré je o. i. prejavom realizácie základného práva na právnu pomoc v konaní pred súdmi (čl. 47 ods. 2 Ústavy SR) a výrazom jedného zo základných princípov sporového konania vyjadreného v čl. 13 ods. 1 CSP. Osobitné druhy sporov, pri ktorých všeobecná hmotnoprávna a procesnoprávna náročnosť odôvodňuje požiadavku obligatórneho právneho zastúpenia a pri ktorých Civilný sporový poriadok vyžaduje povinné zastúpenie advokátom, sú taxatívne vymedzené v ust. § 90 CSP. Individuálne pracovnoprávne spory, akým je aj spor v prejedávanej veci, medzi ne nepatria.

36. V danom prípade mala žalobkyňa možnosť, nie však povinnosť (§ 90 CSP a contrario), dať sa v konaní zastúpiť, a to a/ advokátom resp. iným zvoleným zástupcom (§ 89 CSP), b/ Centrom právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP za podmienok ustanovených zákonom č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z.), resp. c/ odborovou organizáciou (§ 317 CSP). Žalobkyňa toto svoje právo využila a v konaní pred súdom prvej inštancie bola, až do vyhlásenia rozsudku, zastúpená advokátom. Skutočnosť, že plnomocenstvo udelené advokátovi neskôr sama odvolala (pozri č. I. 354 spisu) nemôže byť na ťarchu žalovanej.

36.1. Pokiaľ žalobkyňa následne požiadala Centrum právnej pomoci o poskytnutie právnej pomoci a v tejto súvislosti súdu prvej inštancie navrhla prerušiť konanie, dovolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie a odvolací súd konali správne a najmä hospodárne, ak po tom, čo správne konanie vedené Centrom právnej pomoci, kancelária Žiar nad Hronom, č. spisu KaZH/1362/2020 (pôvodne KaZH/19502/2019) bolo 19. februára 2020 právoplatne zastavené, nevzhľadli ďalší dôvod pre prerušenie konania. Odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku dalo jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na to, akými úvahami sa riadil odvolací súd pri prijímaní záveru, prečo nepovažoval návrh žalobkyne na prerušenie konania za dôvodný. Dovolací súd nezistil opodstatnenosť tvrdenia dovolateľky o arbitrárnosti postupu odvolacieho súdu. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu odvolacím súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa odvolací súd natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Z napadnutého rozsudku odvolacieho súdu ale nevyplýva jednostrannosť, ktorá by zakladala svojevôľu alebo znamenala aplikáciu príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov popierajúcu ich účel, podstatu a zmysel.

37. V zmysle čl. 6 ods. 1 CSP majú strany sporu v konaní rovné postavenie spočívajúce v rovnakej miere možností uplatňovať prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem prípadu, ak povaha prejednávanej veci vyžaduje zvýšenú ochranu strany sporu s cieľom vyvažovať prirodzene nerovnovážne postavenie strán sporu.

37.1. Princíp rovnosti sporových strán predstavuje v procesnoprávnej rovine základný postulát, podľa ktorého žiadna zo sporových strán (bez ohľadu na to, či ide o fyzickú alebo právnickú osobu) nemá vo vzťahu k protistrane iné než rovnocenné postavenie. Znamená to, že žiadna sporová strana nie je akýmkoľvek spôsobom nadradená druhej sporovej strane. Citovaný článok pokrýva tú časť procesnoprávných vzťahov, ktorá vzniká medzi dvoma sporovými stranami kontradiktórneho konania. Obsahom každého právneho vzťahu sú práva a povinnosti, ktoré vznikajú pri realizácii oprávnení jednotlivých subjektov tohto právneho vzťahu. Z tohto aspektu sa prejavuje princíp rovnosti sporových strán ako tzv. rovnosť zbraní judikovaná Európskym súdom pre ľudské práva. Rovnosť zbraní sa prejavuje ako rovnaká miera možností uplatňovania prostriedkov procesného útoku, ale aj procesnej obrany v medziach stanovených Civilným sporovým poriadkom.

37.2. Obsah princípu rovnosti sporových strán v civilnom konaní sa prejavuje ako tzv. funkčná rovnosť, spočívajúca v takom procesnom postupe súdu, aby každej sporovej strane bolo umožnené v rovnakej miere realizovať svoje procesné oprávnenia. To, či procesná strana svoje oprávnenia aj reálne využije a v akej kvalite, už obsah tohto princípu netvorí. Civilné právo procesné nemôže fingovať skutočnú rovnosť subjektov, napr. ak sa jedna zo sporových strán dá zastúpiť advokátom, kým druhá sporová strana zastúpená nie je. (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, 44-45 s.).

38. Vo vzťahu k tvrdeniam žalobkyne, že v konaní nebola rešpektovaná zásada rovnosti strán, pretože žalobkyňa pre absenciu právnického vzdelania nemala rovnakú možnosť vyjadriť sa k veci, k vykonanému dokazovaniu, k priebehu konania a k vyjadreniam protistrany a objektívne nemala možnosť zariadiť, aby ju zastupoval advokát, dovolací súd uvádza, že obsah spisu v ničom nedáva podklad pre záver, že by v základnom konaní nebol dodržaný princíp rovnosti sporových strán. Žalobkyni bol poskytnutý rovnaký priestor pre realizáciu jej procesných oprávnení a uplatnenie prostriedkov procesného útoku a procesnej obrany, aký bol poskytnutý aj žalovanej. Súd prvej inštancie rovnako dovolateľke poskytol dostatočný priestor pre zabezpečenie právnej pomoci prostredníctvom Centra právnej pomoci, po tom čo žalobkyňa dobrovoľne vypovedala plnomocenstvo udelené JUDr. Mariánovi Görčimu na zastupovanie v základnom konaní.

39. Dovolateľka ďalej namietala, že rozhodnutie odvolacieho neobsahuje dostatočné odôvodnenie.

40. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu (účastníkmi konania) a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

41. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESĽP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i

prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

42. Obsah spisu v ničom neodôvodňuje tvrdenie dovolateľky, že odvolací súd svoje rozhodnutie nedostatočne odôvodnil. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; pričom odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu spĺňa náležitosti riadneho odôvodnenia v zmysle § 393 ods. 2 CSP. Odvolací súd konštatoval správnosť odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie a v podstatných bodoch naň odkázal (§ 387 ods. 2 CSP). Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahrňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie.

42.1. Dovolací súd považuje za potrebné vzhľadom na námietky dovolateľky zdôrazniť, že podľa rozhodovacej praxe ústavného súdu nie je povinnosťou odvolacieho súdu vždy dopodrobna reagovať úplne na všetky námietky dovolania. Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

43. V danom prípade sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil s dôvodmi rozhodnutia súdu prvej inštancie, pričom uviedol, že nepovažoval za potrebné uvádzať na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia žiadne ďalšie dôvody. Aj odvolací súd dospel k záveru, že žalobkyni nevznikol nárok na náhradu mzdy za žalované obdobie a že konanie žalobkyne je potrebné posúdiť ako zneužitie práva a konanie v rozpore s dobrými mravmi. Len samotná skutočnosť, že žalobkyňa sa s názorom súdov nižšej inštancie nestotožňuje, nepostačuje sama o sebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP tak nemožno považovať to, že súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky.

44. Pokiaľ žalobkyňa poukazovala na porušenie princípu právnej istoty, argumentujúc že rozhodnutie súdu prvej inštancie je v rozpore s jej legitímnymi očakávaniami, pretože súd v rovnakej veci, na rovnakom skutkovom a právnom základe, rozhodol rozdielne oproti svojim predchádzajúcim rozhodnutiam v totožnej, právoplatne skončenej veci, s čím sa odvolací súd podľa názoru žalobkyne vôbec nezaoberal, dovolací súd aj túto námietku dovolateľky posúdil ako nedôvodnú.

44.1. Dovolací súd poukazuje, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaného dokazovania k záveru (s ktorým sa stotožnil aj odvolací súd), že skutková situácia v prejednávanej veci je odlišná od predchádzajúcich súdnych konaní vedených žalobkyňou voči žalovanej (pozri bod 61. a 62. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie). Súd prvej inštancie mal za preukázané, že žalobkyňa mala v období, za ktoré si uplatňovala svoj nárok, uzatvorenú dohodu o vykonaní práce so zamestnávateľom SOŠ gastronómie a cestovného ruchu Nitra. Hoci žalobkyňa tvrdila, že s predmetným zamestnávateľom mala uzatvorenú dohodu o vykonaní práce aj v období od 18. novembra 2014 do 31. decembra 2014, za ktoré jej súd prvej inštancie v konaní vedenom pod sp. zn. 14Cpr/13/2017 priznal nárok na náhradu mzdy, dovolací súd z obsahu pripojeného súdneho spisu sp. zn. 14Cpr/13/2017 zistil, že v predmetnom konaní bolo rozhodnuté platobným rozkazom, vydaným výlučne na základe skutočností tvrdených žalobkyňou a ňou predložených dôkazov (§ 265 ods. 1 CSP). K námietkam žalobkyne, že v konaní 14Cpr/13/2017 súdu ani žalovanému nevadilo, že pracovala v Nitre aj v roku 2014, dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že z obsahu pripojeného spisu nevyplýva, že by táto okolnosť bola súdu v čase vydávania platobného rozkazu známa. Je pritom irelevantné, či sa skutkový stav, z ktorého vychádzal súd prvej inštancie pri vydávaní platobného rozkazu líšil od skutočného stavu veci, pretože platobný rozkaz súd vydáva len a výlučne na základe skutočností tvrdených žalobcom, ktorých pravdivosť nijak osobitne neskúma. Procesný úspech žalobkyne vo veci skončenej v skrátanom konaní

automaticky nezakladá procesný úspech v jej ďalších konaniach. Z hľadiska výsledku konania v prejednávanej veci je preto irelevantné, že sa dovolateľka pri podaní žaloby opierala o predchádzajúce rozhodnutia a z nich nadobudnutú právnu istotu.

45. Žalobkyňa napokon vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP namietala, že ako slabšia strana v konaní nebola poučená podľa § 316 a nasl. CSP v rozsahu rozšírenej poučovacej povinnosti slabšej strany. Poučovacia povinnosť nebola zo strany súdu prvej inštancie splnená po tom, čo žalobkyňa 20. marca 2019 konajúcemu súdu oznámila odvolanie plnomocenstva udeleného advokátovi.

46. Podľa § 318 CSP súd pri prvom procesnom úkone vo vzťahu k zamestnancovi vhodným spôsobom zamestnanca poučí o a/ možnosti zastúpenia, b/ jeho procesných právach a povinnostiach nielen v rozsahu všeobecnej poučovacej povinnosti, ale poučí ho aj o dôkazoch, ktoré je potrebné predložiť, o možnosti podať návrh na neodkladné opatrenie alebo zabezpečovacie opatrenie a o iných možnostiach potrebných na účelné uplatnenie alebo bránenie jeho práv.

47. Podľa § 160 ods. 1 CSP súd poskytuje stranám poučenia o ich procesných právach a povinnostiach v rozsahu ustanovenom týmto zákonom.

48. Podľa § 160 ods. 2 CSP súd vždy poučí strany o ich práve zvoliť si advokáta a o možnosti obrátiť sa na Centrum právnej pomoci.

49. Cieľom poučovacej povinnosti súdu je to, aby účastník, ktorý si neosvojil procedurálne pravidlá, vedel, aké má v procese práva a povinnosti, aby mohol pred súdom svoje zámery vyjadrovať takým spôsobom, že ním vykonané procesné úkony vyvolajú sledované účinky a aby mohol splniť svoje procesné povinnosti. Do poučovacej povinnosti patrí taká pomoc, aby účastník mohol zákonom ustanoveným spôsobom vyjadriť, čo v konaní sám chce urobiť (porov. rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 120/2009).

49.1. V zmysle § 160 ods. 3 CSP súd nepoučuje strany o procesných právach a povinnostiach v rozsahu uvedenom v CSP (§ 160 ods. 1) a o práve zvoliť si zástupcu alebo sa obrátiť na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP) ak je stranou štát, štátny orgán alebo právnická osoba a osoba, ktorá za ňu koná, alebo jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, alebo fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, alebo ak je strana zastúpená advokátom, právnickou osobou zriadenou alebo založenou na ochranu spotrebiteľa, odborovou organizáciou alebo fyzickou osobou, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.

49.2. Pokiaľ je splnená na strane strany sporu niektorá z vyššie uvedených podmienok, vychádza sa z prejudiciality, že jeho právo na princíp rovnosti zbraní je zachované, nakoľko je tu splnený kvalifikačný predpoklad o znalosti procesných práv a povinností. V tomto prípade sa preto manuálna povinnosť súdu nevyžaduje. Taktiež by bolo nadbytočné poučovať stranu sporu o práve zvoliť si advokáta alebo sa obrátiť na Centrum právnej pomoci (za splnenia predpokladov podľa § 160 ods. 3 CSP), a to taktiež z dôvodu prítomnosti osobitného kvalifikačného predpokladu.

49.3. Súd teda v zásade poučovaciu povinnosť voči zamestnancovi nemá, ak je zastúpený advokátom. Hoci ustanovenie § 160 ods. 3 CSP sa vzťahuje na poučovaciu povinnosť podľa § 160 ods. 1 a 2 CSP, teleologickým výkladom možno dospieť k záveru, že súd v tomto prípade nemusí poučovať ani podľa § 318 CSP.

50. Vychádzajúc z účelu inštitútu poučovacej povinnosti, je zrejmé, že konajúci súd by mal poskytovať poučenie konkrétne, adresne a až vtedy, pokiaľ jeho potreba vyjde v priebehu konania najavo.

51. Z obsahu spisu vyplýva, že dovolateľka bola v konaní na súde prvej inštancie, až do vyhlásenia rozsudku, zastúpená advokátom (pozri č. 1. 6 a č. 1. 108 spisu), pričom podaním z 18. marca 2019, doručeným súdu prvej inštancie 20. marca 2019 (pozri č. 1. 354 spisu), súdu prvej inštancie oznámila odvolanie plnomocenstva udeleného advokátovi JUDr. Mariánovi Görčimu na zastupovanie v základnom

konaní.

51.1. Dovolací súd na podklade vyššie uvedeného konštatuje, že súd prvej inštancie skutočne mal po doručení oznámenia o skončení právneho zastúpenia žalobkyňu ako zamestnankyňu, a teda slabšiu stranu sporu, poučiť v zmysle § 318 v spojení s § 160 ods. 2 CSP. Porušenie týchto procesných ustanovení však nemožno označiť za taký procesný postup, ktorým by bolo porušené právo žalobkyne na spravodlivý proces, a to najmä z dôvodu, že žalobkyňa už v odvolaní sama tvrdila a preukázala, že požiadala Centrum právnej pomoci o právnu pomoc. Z uvedeného je nepochybné, že žalobkyňa, hoc v postavení slabšej strany sporu a bez právneho zastúpenia, si svojho práva na poskytnutie právnej pomoci prostredníctvom Centra právnej pomoci bola vedomá a toto právo aj napriek absencii náležitého poučenia zo strany konajúceho súdu využila. Procesný postup súdu prvej inštancie preto dovolací súd nemohol posúdiť ako postup porušujúci právo žalobkyne na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP.

52. Vzhľadom na uvedené dovolací súd vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil, preto je dovolanie v tejto časti procesne neprípustné, čo je dôvod na jeho odmietnutie podľa § 447 písm. c) CSP.

53. Dovolateľka prípustnosť podaného dovolania odôvodnila aj ust. § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.

54. V zmysle § 432 ods. 1 CSP, dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Podľa § 432 ods. 2 CSP sa dovolací dôvod vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia, pričom právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

55. Dovolací súd v prvom rade uvádza, že otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Je potrebné zdôrazniť, že otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť výlučne iba tá právna otázka, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil svoje rozhodnutie. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

56. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je procesnou povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod. V dôsledku spomenutej väzby dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dôvodom prípustnosti dovolania.

57. V prejednávanej veci žalobkyňa prípustnosť svojho dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP vyvodila v prvom rade z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. K tomu dovolací súd uvádza nasledovné:

57.1. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický odklon jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide tu teda o

situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená (k tomu pozri napr. rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/6/2017; podobne tiež napr. 4Cdo/95/2017 a 7Cdo/140/2017).

57.2. V dovolaní, prípustnosť ktorého je vyvodzovaná z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, musí dovolateľ špecifikovať ním tvrdený odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu bližšou konkretizáciou rozhodnutia (rozhodnutí) dovolacieho súdu, ktoré napĺňa pojem ustálená prax dovolacieho súdu (R 83/2018). Ustálená rozhodovacia prax najvyššieho súdu je vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a vecne na ne nadviazali. V zmysle judikátu R 71/2018 do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletinu Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

57.3. Bez konkretizovania podstaty odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým nahrádzať aktivitu dovolateľa, resp. advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa. V rozhodovacej praxi dovolacieho súdu je tiež ustálený názor, v zmysle ktorého sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

58. Zhrnúc vyššie uvedené, z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP je relevantná len taká otázka, ktorá kumulatívne vykazuje všetky nižšie uvedené znaky: a/ musí ísť o otázku riešenú odvolacím súdom, ktorá je buď hmotnoprávneho alebo procesnoprávneho charakteru, b/ spôsob jej vyriešenia odvolacím súdom zakladá "odklon" od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ odvolací súd na jej riešení založil svoje rozhodnutie, d/ uvedená otázka musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní, e/ vždy musí ísť o otázku právnu, nie skutkovú; ak niektorý z týchto znakov chýba, dovolanie nie je podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP prípustné (k tomu pozri R 1/2018).

59. Dovolateľka v dovolaní v prvom rade namietala, že odvolací súd nesprávne právne posúdil vec z hľadiska interpretácie ust. § 142 ods. 3 Zákonníka práce. Vyjadrila presvedčenie, že je jej subjektívnym právom uplatniť náhradu mzdy pre prekážky v práci na strane zamestnávateľa a toto nie je obmedzené ani skutočnosťou, že začala pracovať u iného zamestnávateľa podľa dohody o vykonaní práce, pretože jej to zákon nezakazuje. Uplatnený dovolací dôvod vymedzila otázkou či je zneužitím práva zo strany zamestnanca, ak tento uplatňuje náhradu mzdy podľa ust. § 142 ods. 3 Zákonníka práce v čase, keď má zároveň uzavretú dohodu o vykonaní práce u iného zamestnávateľa.

60. Podľa názoru dovolateľky sa odvolací súd odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, pričom označila rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/6/2008, 4Cdo/9/2009, 3Cdo/36/2019, 6Cdo/157/2010 a 6Cdo/100/2016.

61. Keďže žalobkyňou nastolená právna otázka bola rozhodujúca pre rozhodnutie odvolacieho súdu vo

veci samej, dovolací súd v ďalšom skúmal, či opodstatnene vytýkala, že pri riešení tejto otázky zo strany odvolacieho súdu došlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, pričom dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne nie je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Najvyššiemu súdu z obsahu dovolania (§ 124 CSP) vyplynulo, že žalobkyňa za nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom považovala právny záver o tom, že uplatnenie nároku na náhradu mzdy pre prekážku na strane zamestnávateľa v zmysle § 142 ods. 3 Zákonníka práce nemôže byť, s ohľadom na závery dovolacieho súdu vyslovené v rozhodnutiach sp. zn. 6Cdo/157/2010 a 6Cdo/100/2016, považované za zneužitie práva len z dôvodu, že žalobkyňa v čase trvania pracovného pomeru so žalovanou vykonávala prácu aj pre iného zamestnávateľa na základe dohody o vykonaní práce.

62. V rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/6/2008, na ktorý poukazovala žalobkyňa, sa dovolací súd zaoberal náhradou mzdy za nevyčerpanú dovolenku pri neplatnom skončení pracovného pomeru a vyslovil, že za dobu, po ktorú patrí zamestnancovi náhrada mzdy z titulu neplatného skončenia pracovného pomeru, nepatrí mu náhrada mzdy v zmysle § 130 zákona č. 65/1965 Zb. Zákonníka práce v znení neskorších predpisov, ani náhrada mzdy za nevyčerpanú dovolenku podľa § 110b ods. 2 tohto zákona. Rozhodnutie pojednáva o skutkovo i právne odlišnej situácii, než je tá v posudzovanom prípade, navyše dovolateľka výrok rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým bol zamietnutý nárok na náhradu mzdy za nevyčerpanú dovolenku nenapadla ani riadnym opravným prostriedkom, preto tento nárok nebol ani predmetom dovolacieho prieskumu. Z uvedeného dôvodu nie je možné posudzovať správnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom, pretože odvolací súd sa týmto nárokom ani len nezaoberal, nemohol sa preto odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, tak ako to naznačovala žalobkyňa.

63. V rozhodnutí sp. zn. 4Cdo/9/2009 sa najvyšší súd zaoberal nárokom na náhradu mzdy v zmysle § 130 ods. 1 zákona č. 65/1965 Zb. Zákonníka práce v znení neskorších predpisov v prípade na skutkovo odlišnom základe ako je ten v prejednávanej veci. Najvyšší súd dospel v predmetnom rozhodnutí k záveru, že za prekážku v práci na strane zamestnávateľa treba považovať aj situáciu, keď dôjde k odvolaniu z funkcie, vzdaniu sa funkcie alebo skončeniu volebného obdobia a povinnosť zamestnávateľa prideľovať prácu, ale aj povinnosť zamestnanca vykonávať prácu zodpovedajúcu funkcii, do ktorej bol menovaný alebo zvolený, zanikla a iná práca, ktorú by bol zamestnávateľ zamestnancovi povinný prideľovať a zamestnanec povinný vykonávať, nebola dohodnutá. V opačnom prípade by podľa názoru dovolacieho súdu ochrana poskytovaná zamestnancovi tým, že po odvolaní z funkcie, vzdaní sa funkcie alebo uplynutí volebného obdobia, jeho pracovný pomer nekončí, (bez akéhokoľvek hmotného zabezpečenia) bola len iluzórna (formálna). Súčasne dovolací súd vyslovil, že pri neexistencii druhu práce zamestnanec nemá povinnosť sa dostavovať na pracovisko a zotrvať na ňom po celý pracovný čas. Najvyšší súd uzavrel, že nárok na náhradu mzdy pre prekážku na strane zamestnávateľa nie je možné podmieňovať pripravenosťou zamestnanca vykonávať „nedohodnutú“ prácu. Trvanie na dostavovaní sa zamestnanca na pracovisko by za týchto okolností nemalo rozumný zmysel. V dôsledku toho považoval za právne nevýznamné, či zamestnanec v žalovanom období vykonával prácu pre iného zamestnávateľa.

64. Rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/36/2019, na ktoré poukazovala dovolateľka, sa zaoberá charakterom nároku na náhradu mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru ako satisfakcie voči zamestnancovi a súčasne sankcie voči zamestnávateľovi, ktorý bezdôvodne skončil pracovný pomer so zamestnancom. Najvyšší súd v predmetnom rozhodnutí posudzoval, či možno náhradu mzdy priznať ako opakujúcu sa dávku a do budúcnosti, pričom vyslovil, že v zmysle rozhodnutia R 57/1968 sa náhrada mzdy môže zamestnancovi priznať iba vtedy, ak je splatná v čase vydania súdneho rozhodnutia.

65. V rozhodnutí sp. zn. 6Cdo/157/2010 sa najvyšší súd zaoberal nárokom na náhradu mzdy podľa § 79 ods. 1, 2 Zákonníka práce a otázkou, či možno nepriznať nárok na náhradu mzdy pre rozpor s dobrými mravmi. Najvyšší súd v rozhodnutí v súvislosti s interpretáciou § 79 ods. 2 Zákonníka práce uviedol, že toto ustanovenie treba vykladať tak, že uplatnenie moderačného práva súdu prichádza do úvahy len výnimočne, a to v prípadoch, ak výkon práva na náhradu mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru, zaručeného ustanovením § 79 ods. 1 Zákonníka práce, by bol v rozpore s dobrými mravmi v zmysle čl. 2 Zákonníka práce. Takýto výklad je podľa názoru dovolacieho súdu ústavne súladný nielen z

dôvodu, že chráni hodnotu slobody (ako už bolo uvedené vyššie), ale aj z dôvodu, že rešpektuje zároveň najvyššiu hodnotu právneho štátu a to hodnotu spravodlivosti. Tejto hodnote zodpovedá poskytnutie ochrany proti bezpráviu a naplnenie všeobecných právnych zásad, podľa ktorých každý je povinný znášať dôsledky svojho protiprávneho konania a nikto nemôže mať prospech z vlastnej nepoctivosti. To zároveň znamená, že § 79 ods. 2 Zákonníka práce nemôže byť aplikovaný takým spôsobom, aby sa tým prakticky negovalo poskytnutie ochrany zamestnancovi vyplývajúcej z ods. 1 tohto ustanovenia a aby sa vyplatilo konať protiprávne.

66. Aj v rozhodnutí sp. zn. 6Cdo/100/2016, na ktoré poukázala dovolateľka, sa najvyšší súd zaoberal otázkou (ne)priznania náhrady mzdy v zmysle § 79 ods. 1, 2 Zákonníka práce, pričom dospel k záveru, že nie je dôvod ustupovať od záverov vyslovených už v uznesení sp. zn. 6 Cdo 157/2010, preto na ne nadviazal a doplnil, že konanie zamestnanca, ktorý sa už v prvej fáze trvania sporu so zamestnávateľom zamestnal u iného zamestnávateľa, ako aj začal podnikať, nie je spôsobilé uchrániť zamestnávateľa pred povinnosťou nahradiť zamestnancovi náhradu mzdy v zmysle § 79 ods. 1 a 2 Zákonníka práce potom, čo súdy vyslovili neplatné skončenie pracovného pomeru.

67. Podľa § 79 ods. 1 Zákonníka práce ak zamestnávateľ dal zamestnancovi neplatnú výpoveď alebo ak s ním neplatne skončil pracovný pomer okamžite alebo v skúšobnej dobe a ak zamestnanec oznámil zamestnávateľovi, že trvá na tom, aby ho naďalej zamestnával, jeho pracovný pomer sa nekončí, s výnimkou, ak súd rozhodne, že nemožno od zamestnávateľa spravodlivo požadovať, aby zamestnanca naďalej zamestnával. Zamestnávateľ je povinný zamestnancovi poskytnúť náhradu mzdy. Táto náhrada patrí zamestnancovi v sume jeho priemerného zárobku odo dňa, keď oznámil zamestnávateľovi, že trvá na ďalšom zamestnávaní, až do času, keď mu zamestnávateľ umožní pokračovať v práci alebo ak súd rozhodne o skončení pracovného pomeru.

68. Podľa § 79 ods. 2 Zákonníka práce ak celkový čas, za ktorý by sa mala zamestnancovi poskytnúť náhrada mzdy, presahuje 12 mesiacov, môže súd na žiadosť zamestnávateľa jeho povinnosť nahradiť mzdu za čas presahujúci 12 mesiacov primerane znížiť, prípadne náhradu mzdy za čas presahujúci 12 mesiacov zamestnancovi vôbec nepriznať. Náhrada mzdy môže byť priznaná najviac za čas 36 mesiacov.

69. Vo vzťahu k žalobkyňou tvrdenej nesprávnej interpretácii ust. § 142 ods. 3 Zákonníka práce dovolací súd poukazuje na závery súdu prvej inštancie (pozri najmä body 57. až 59. rozsudku súdu prvej inštancie), potvrdené odvolacím súdom, že: „medzi stranami sporu nedošlo k neplatnému skončeniu pracovného pomeru. Pracovný pomer žalobkyne u žalovaného trval do 16. marca 2015, teda i v posudzovanom období. Nakoľko za toto obdobie žalovaný, ktorá skutočnosť v konaní nebola sporná, nevyplácal žalobkyňu mzdu, za splnenia zákonných podmienok uvedených v § 142 ods. 3 Zákonníka práce by žalobkyňu prináležala náhrada mzdy v sume jej priemerného zárobku, keď z tohto zákonného ustanovenia vyplýva, že ak nemohol zamestnanec vykonávať prácu pre iné prekážky na strane zamestnávateľa, ako sú uvedené v odsekoch 1 a 2, zamestnávateľ mu poskytne náhradu mzdy v sume jeho priemerného zárobku.“

69.1. Pokiaľ žalobkyňa v dovolaní namietala, že súdy ňou uplatnený nárok chybné vykladali ako náhradu mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru, pri ktorej platí moderačné právo, tejto námietke žalobkyne nie je možné prisvedčiť. Dovolací súd na tomto mieste opätovne pripomína, že polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Len samotná skutočnosť, že súdy svoje rozhodnutia založili na závere, že žalobkyňu náhrada mzdy v zmysle § 142 ods. 3 Zákonníka práce neprislúcha, nedáva podklad pre záver o aplikácii moderačného práva predpokladaného ust. § 79 Zákonníka práce. Nepriznanie nároku na náhradu mzdy podľa § 142 ods. 3 Zákonníka práce v posudzovanom prípade bolo výsledkom aplikácie základných zásad Zákonníka práce.

70. Z vyššie uvedeného je zrejmé, že žalobkyňou označené rozhodnutia, od ktorých sa malo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu odlišovať, sa týkali sporov skutkovo a právne odlišných.

Najvyšší súd sa v označených rozhodnutiach nezaoberal nárokom na náhradu mzdy podľa § 142 ods. 3 Zákonníka práce a neriešil otázku, či uplatnenie tohto nároku pri súčasnej existencii aj iného pracovného pomeru je zneužitím práva resp. či možno nepriznať nárok na náhradu mzdy v zmysle tohto ustanovenia pre rozpor s dobrými mravmi. Nároky z neplatného skončenia pracovného pomeru podľa § 79 Zákonníka práce nemožno zamieňať s nárokmi na náhradu mzdy pri prekážkach v práci na strane zamestnávateľa podľa § 142 Zákonníka práce. Dovolacia argumentácia, že odvolací súd sa v danom prípade odklonil od záverov vyjadrených v označených rozhodnutiach najvyššieho súdu, je preto neopodstatnená a nespôsobilá založiť prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Z uvedených dôvodov najvyšší súd dovolanie žalobkyne v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. f) CSP.

71. Žalobkyňa prípustnosť svojho dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP vyvodila aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

72. Dovolací súd vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP skúmal, či dovolateľka vymedzila takú právnu otázku, na vyriešení ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej viedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), či vysvetlila jej podstatu a uviedla súvisiace právne úvahy spolu s dôvodmi, pre ktoré zvolil práve riešenie, na ktorom založil svoje rozhodnutie a zároveň ide o otázku v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu doposiaľ neriešenú.

73. Predmetom dovolacieho prieskumu bolo posúdenie dôvodnosti uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP s vymedzením právnej otázky dovolateľky, či 1/ je zneužitím práva zo strany zamestnanca, ak tento uplatňuje náhradu mzdy podľa ust. § 142 ods. 3 Zákonníka práce v čase, keď má zároveň uzavretú dohodu o vykonaní práce u iného zamestnávateľa.

74. Vo vzťahu k takto nastolenej právnej otázke, ktorá bola základom pre rozhodnutia súdov nižších inštancií, a ktorá zároveň nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu doposiaľ riešená, dovolací súd uvádza nasledovné:

75. V zmysle § 47 Zákonníka práce je zamestnávateľ, odo dňa keď vznikol pracovný pomer (a počas celého trvania pracovného pomeru), povinný prideľovať zamestnancovi prácu podľa pracovnej zmluvy, platiť mu za vykonanú prácu mzdu, utvárať podmienky na plnenie pracovných úloh a dodržiavať ostatné pracovné podmienky ustanovené právnymi predpismi, kolektívnou zmluvou a pracovnou zmluvou [§ 47 ods. 1 písm. a) Zákonníka práce] a zamestnanec je povinný podľa pokynov zamestnávateľa vykonávať prácu osobne podľa pracovnej zmluvy v stanovenej pracovnej dobe a dodržiavať pracovnú disciplínu [§ 47 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce].

76. Podľa § 142 ods. 3 Zákonníka práce ak nemohol zamestnanec vykonávať prácu pre iné prekážky na strane zamestnávateľa, ako sú uvedené v odsekoch 1 a 2, zamestnávateľ mu poskytne náhradu mzdy v sume jeho priemerného zárobku.

77. Podľa čl. 2 tretej vety Zákonníka práce, výkon práv a povinností vyplývajúcich z pracovnoprávných vzťahov musí byť v súlade s dobrými mravmi; nikto nesmie tieto práva a povinnosti zneužívať na škodu druhého účastníka pracovnoprávneho vzťahu alebo spoluzamestnancov.

78. Ustanovenie § 142 ods. 3 Zákonníka práce zakladá zamestnancovi nárok na náhradu mzdy, ak nemohol vykonávať prácu z iných dôvodov než pre prestoj, pre nepriaznivé poveternostné vplyvy alebo z iných vážnych prevádzkových dôvodov a dôvod (príčina) nemožnosti zamestnanca vykonávať prácu je daný na strane zamestnávateľa. Náhrada mzdy podľa ust. § 142 ods. 3 Zákonníka práce má charakter ekvivalentu mzdy, ktorú si zamestnanec nemohol zarobiť v dôsledku toho, že mu zamestnávateľ v rozpore s ust. § 47 ods. 1 písm. a) Zákonníka práce (napríklad preto, že podľa jeho mylného názoru pracovný pomer skončil) neumožnil vykonávať prácu, ku ktorej sa zaviazal podľa pracovnej zmluvy;

nárok na náhradu mzdy má zamestnanec po celú dobu, pokiaľ táto prekážka trvá. Zákon týmto spôsobom sleduje, aby bola zamestnancovi reparovaná ujma, ktorú utrpel následkom protiprávneho postupu zamestnávateľa.

79. Ak zamestnávateľ v rozpore s ust. § 47 ods. 1 písm. a) Zákonníka práce neplní povinnosť pridelovať zamestnancovi prácu podľa pracovnej zmluvy, pretože podľa jeho mylného názoru pracovný pomer skončil (ako tomu bolo aj v posudzovanom prípade), je následkom porušenia tejto povinnosti skutočnosť, že ani zamestnanec nemôže podľa pokynov zamestnávateľa vykonávať prácu osobne podľa pracovnej zmluvy v určenom pracovnom čase a dodržiavať pracovnú disciplínu; zamestnanec je povinný znova nastúpiť do práce potom, čo ho k tomu zamestnávateľ vyzval a vyjadril tak ochotu zamestnancovi opäť pridelovať prácu. K vzniku nároku na náhradu mzdy podľa ust. § 142 ods. 3 Zákonníka práce následkom nesplnenia povinnosti zamestnávateľa pridelovať zamestnancovi prácu podľa pracovnej zmluvy však môže dôjsť u zamestnanca len vtedy, ak je sám zamestnanec pripravený, ochotný a schopný vykonávať prácu podľa pracovnej zmluvy, teda ak nemohol prácu podľa pracovnej zmluvy vykonávať len v dôsledku postupu zamestnávateľa.

80. V prejednávanej veci je nepochybné, že pracovný pomer medzi žalobkyňou a žalovanou trval až do 16. marca 2015 (teda aj v období, za ktoré si žalobkyňa uplatnila svoj nárok voči žalovanej), a že žalovaná bola v zmysle § 47 ods. 1 písm. a) Zákonníka práce povinná žalobkyňu pridelovať prácu podľa pracovnej zmluvy. Za tejto situácie bolo na žalovanej, aby vyjadrila ochotu žalobkyňu znova prácu pridelovať a aby ju vyzvala k opätovnému nástupu do práce. V konaní bolo preukázané, že tak žalovaná prvýkrát urobila až výzvou z 18. februára 2015, ktorou žalobkyňu vyzvala k opätovnému nástupu do práce v termíne najneskôr 3. marca 2015. Dovtedy nemohla žalobkyňa vykonávať prácu pre prekážku na strane zamestnávateľa a prislúcha jej náhrada mzdy v zmysle § 142 ods. 3 Zákonníka práce. Na tom nič nemení skutočnosť, že žalobkyňa mala v tej dobe popri pracovnej zmluve so žalovanou uzatvorenú aj dohodu o vykonaní práce s iným zamestnávateľom, pretože zo samotnej skutočnosti, že žalobkyňa sa na základe dohody o vykonaní práce zamestnala u iného zamestnávateľa nemožno vyvodzovať, že by žalobkyňa nebola pripravená, ochotná a schopná „znovu“ nastúpiť do práce u žalovanej. Taký záver by bolo možné vyvodiť len v prípade, ak by žalovaná bola žalobkyňu vyzvala k opätovnému nástupu do práce už skôr. Žalobkyňa uzatvorením dohody o vykonaní práce s ďalším zamestnávateľom nevyklúčila, resp. neznemožnila svoju pripravenosť pre opätovný nástup do práce u žalovanej, akonáhle by jej to žalovaná umožnila.

81. Dovolací súd konštatuje, že súdy nižšej inštancie vec nesprávne právne posúdili. Aj keď možno súhlasiť so závermi súdov nižšej inštancie, že zneužitím práva v pracovnoprávnych vzťahoch môže byť za istých okolností aj uplatnenie nároku na náhradu mzdy v zmysle § 142 ods. 3 Zákonníka práce (napr. pri súčasnej existencii prekážok na strane zamestnanca), z vykonaného dokazovania jednoznačne vyplynulo, že žalovaná až 18. februára 2015 vyzvala žalobkyňu na opätovný nástup do práce, a to najneskôr v termíne 3. marca 2015. Ak žalobkyňa 3. marca 2015 do práce u žalovanej opätovne nenastúpila, až od tohto momentu možno uvažovať o existencii prekážky na strane zamestnanca, za ktorú žalobkyňu náhrada mzdy v zmysle § 142 ods. 3 Zákonníka práce neprislúcha. Výsledky vykonaného dokazovania však nedávajú podklad pre záver, že žalobkyňa v dobe od 1. januára 2015 do 2. marca 2015, napriek existencii ďalšieho pracovnoprávneho vzťahu, nebola pripravená resp. schopná a ochotná nastúpiť do práce u žalovanej, nesprávny je preto záver súdov nižšej inštancie o existencii prekážky na strane žalobkyne.

81.1. Skutočnosť, že zamestnanec v období, počas ktorého si uplatňuje náhradu mzdy podľa § 142 ods. 3 Zákonníka práce, má dohodnutý iný pracovný pomer (resp. iný pracovnoprávny vzťah), sama o sebe nespôsobuje prekážku na strane zamestnanca, pre ktorú zamestnancovi nemožno priznať náhradu mzdy pre prekážku na strane zamestnávateľa podľa § 142 ods. 3 Zákonníka práce. Rozhodujúce je, či zamestnávateľ vyzval zamestnanca na opätovný nástup do práce a či je zamestnanec pripravený, ochotný a schopný vykonávať prácu podľa pracovnej zmluvy.

81.2. Na druhej strane, medzi dôležité osobné prekážky, ktoré objektívne bránia zamestnancovi vo výkone práce podľa pracovnej zmluvy a po dobu trvania ktorých zamestnancovi neprislúcha nárok na náhradu mzdy podľa § 142 ods. 3 Zákonníka práce, nepochybne patrí situácia, kedy je zamestnanec

uznaný za dočasne práceneschopného. Dovolací súd podporne poukazuje na závery rozsudku z 27. januára 2022, sp. zn. 5Cdo/225/2018, podľa ktorého k strate na zárobku následkom nesplnenia povinnosti zamestnávateľa pridelovať zamestnancovi prácu podľa pracovnej zmluvy môže u zamestnanca prísť len vtedy, ak je sám pripravený, ochotný a schopný vykonávať prácu podľa pracovnej zmluvy. Ak nemôže zamestnanec vykonávať prácu podľa pracovnej zmluvy v dôsledku dočasnej pracovnej neschopnosti, karantény alebo z dôvodu inej dôležitej osobnej prekážky v práci, pri ktorej zamestnancovi neprináleží náhrada mzdy (§ 127 zák. č. 65/1965 Zb.), nemá nárok ani na náhradu mzdy podľa ustanovenia § 61 ods. 1 tejto právnej úpravy. Hoci sa v tomto spore jednalo o posudzovanie nároku na náhradu mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru, vyššie uvedený záver je plne aplikovateľný aj pri posudzovaní nároku na náhradu mzdy podľa § 142 ods. 3 Zákonníka práce.

82. Pokiaľ náhrada mzdy pre prekážku na strane zamestnávateľa v zmysle § 142 ods. 3 Zákonníka práce má kompenzovať mzdu, ktorú zamestnanec nemohol zarobiť, potom pri zamestnaní sa žalobkyne na základe dohody o výkone práce u SOŠ gastronómie a cestovného ruchu Nitra nemôže byť žiadneho sporu o tom, že príjem žalobkyne z takého zamestnania po celú dobu jeho trvania bol podstatne nižší než ten u žalovanej a zároveň výsledkami vykonaného dokazovania nebolo preukázané, nič nasvedčujúce tomu, že by takýto nižší príjem mal byť kompenzovaný čímkol'vek, pre čo by šlo usúdiť aspoň na rovnocennosť zamestnania s tým u žalovanej.

83. Zhrnúc vyššie uvedené najvyšší súd dospel k záveru, že pri riešení vyššie vymedzenej právnej otázky 1/ zo strany odvolacieho súdu došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci, preto je dovolanie žalobkyne v tejto časti nielen prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, ale aj dôvodné (§ 432 ods. 2 CSP).

84. Žalobkyňa vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP nastolila aj ďalšie právne otázky, a síce či 2/ je zneužitím práva zo strany zamestnanca a konaním v rozpore s dobrými mravmi, ak tento v čase vystaveného potvrdenia o dočasnej pracovnej neschopnosti po niekoľkých dňoch liečenia nastúpi výkon práce u zamestnávateľa“ a 3/ „či je konaním v rozpore s dobrými mravmi v zmysle ust. Zákonníka práce, ak zamestnanec nenastúpi na výkon práce u zamestnávateľa po jeho výzve, ktorý pred tým zamestnancovi dlhú dobu vedome robil prekážky v práci a preto ten v rovnakom čase (v čase žiadaného nástupu) pracoval u náhradného zamestnávateľa podľa Dohody o vykonaní práce“. Dovolací súd konštatuje, že výsledok ich riešenia (posúdenia a vyhodnotenia) odvolacím súdom nepredstavoval jediný a výlučný dôvod, pre ktorý nebolo odvolaniu žalobkyne vyhovené a pre ktorý bolo potvrdené ako vecne správne zamietajúce rozhodnutie súdu prvej inštancie. Zároveň bola daná odpoveď na tieto otázky v rámci komplexného posúdenia otázky 1/, keď dovolací súd uzavrel, že zamestnancovi nevzniká nárok na náhrady mzdy podľa § 142 ods. 3 Zákonníka práce počas obdobia, kedy je uznaný za dočasne práceneschopného (por. bod 81.2). Dovolací súd preto dovolanie žalobkyne v časti namietajúcej nesprávne právne posúdenie otázky 2/ a 3/ odmietol podľa § 447 písm. f) CSP.

85. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 2 CSP, a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie (por. 4Cdo/144/2019, 4Cdo/108/2019).

86. Vzhľadom na to, že dovolaním napadnutý rozsudok (v riešení otázky (ne)priznania nároku na náhradu mzdy podľa § 142 ods. 3 Zákonníka práce pri existencii aj iného pracovného pomeru zamestnanca) spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP), dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu vo výroku II. a IV. zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP) s tým, že náprava zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu v predmetnej časti je v tomto prípade možná i postačujúca (§ 449 ods. 2 CSP).

87. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

88. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.